

VRIENDEN VERENIGING VBL MUSEUM DE LAKENHAL

Vereniging van Belangstellenden in Museum De Lakenhal Beleidsplan 2023-2026

1. Inleiding

Dit is het vierde achtereenvolgende beleidsplan dat de Vereniging van Belangstellenden in de Lakenhal (hierna: VBL) opstelt. De voorgaande beleidsplannen 'Beleidsplan 2011 – 2015', 'Beleidsplan 2015- 2018' en 'Beleidsplan 2019- 2022' werden gekenmerkt door het nader specificeren van de positie van de VBL, zowel als zelfstandige vereniging als in relatie tot Museum De Lakenhal. Tezamen met de leden zijn de visie en de missie van de VBL gedefinieerd.

Deze ontwikkelingen hebben geleid tot een duidelijkere positionering van de VBL en een aantal nieuwe afspraken met Museum De Lakenhal over onder meer de organisatie van ledenactiviteiten en het aankoopbeleid ten behoeve van het museum.

Door de Coronapandemie heeft slechts gedeeltelijke uitvoering kunnen plaatsvinden van het 'Beleidsplan 2019 – 2022'; het museum was grotendeels gesloten en publieksbijeenkomsten niet of nauwelijks mogelijk. Het 'Beleidsplan 2023 – 2026' kenmerkt zich door de volgende drie pijlers: (i) stabilisering, (ii) professionalisering, en (iii) de weg terug naar groei.

2. Positie, missie en visie van de VBL

De VBL is goedgekeurd bij Koninklijk Besluit op 11 januari 1919 en neemt een tweeledige positie in.

De positie van de VBL als vereniging is van oudsher “voor en door de leden”. Onder “voor de leden” verstaan wij het organiseren van lezingen en evenementen (geregeld in het kader van lopende tentoonstellingen), en het met korting toegang krijgen tot het museum. Onder “door de leden” vatten wij vooral de van leden afkomstige financiële bijdragen, niet alleen als het gaat om contributie of daaraan gerelateerde schenkingen (veel leden betalen een extra bedrag boven de jaarlijkse contributie), maar ook erfelingen en schenkingen bij het leven.

Dit laatste is het fundament voor de positie van de VBL als partner van het museum in het aankoopbeleid. De VBL heeft in haar ruim 100-jarig bestaan tientallen kunstwerken aangekocht, geschonken, dan wel medegefinancierd ten behoeve van de Lakenhal.

Doelstelling van de Vereniging voor Belangstellenden

Ook uit de statuten van de VBL blijkt duidelijk de doelstelling om gelden bijeen te brengen ten behoeve van de collectie van het museum.

VRIENDEN VERENIGING VBL MUSEUM DE LAKENHAL

De VBL heeft als statutaire doelstelling: “De vereniging stelt zich ten doel om schilderijen en voorwerpen van kunst of historisch belang te verwerven, deze aan de gemeente Leiden aan te bieden ten behoeve van de verzamelingen van Museum De Lakenhal, de aankoop door anderen ten behoeve van deze verzamelingen te bevorderen of geldelijk te steunen, alsmede de belangstelling voor en betrokkenheid bij het Museum De Lakenhal te bevorderen en het verrichten van al wat hiermee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn.”

Het bestuur onderschrijft deze doelstelling volledig. Het geeft duidelijk de kaders aan: (i) het werven van fondsen om de aankoop van kunstwerken mogelijk te maken, en (ii) het bevorderen van belangstelling in Museum De Lakenhal, in het bijzonder bij haar leden. Op basis hiervan formuleert de VBL haar missie (waar staan we voor?) en haar visie (waar gaan we voor?) als volgt.

De missie van de VBL:

Het - in interactie met belangstellenden - stimuleren van de uitbreiding en het behoud van kenmerkende elementen van de collectie van Museum De Lakenhal.

De visie van de VBL:

Het in dialoog betrekken van belangstellenden bij de fondsenwerving ten behoeve van een belangrijke aankoop in de kern van de collectie.

Het belang van de missie en visie is dat voor alle betrokkenen duidelijk is welke doelstellingen en taakstellingen de VBL heeft. Het bestuur zal deze missie en visie in zijn beleid en besluitvorming steeds als leidraad gebruiken.

Ledenbestand en -werving

Het bestuur benadrukt het belang van een gezond, groeiend en actief ledenbestand.

Ondanks de activiteiten die georganiseerd zijn rondom de heropening van het vernieuwde museum en het eeuwfeest, en ondanks alle plannen in het kader van het ‘Beleidsplan 2019- 2022’, heeft de Coronapandemie roet in het eten gegooid. Lockdowns, museumsluitingen en beperkingen op de omvang van publieksbijeenkomsten hebben de verwachte groei in de weg gestaan en hebben zelfs geleid tot een teruggang in het aantal betalende leden.

In samenspraak met het museum zet de VBL zich daarom met dit beleidsplan allereerst in op een stabilisering van het ledental, om vervolgens door middel van professionalisering (onder andere door de invoering van een nieuw relatiebeheersysteem) een weg terug naar groei te bewerkstelligen.

Daarnaast wordt in nauwe samenwerking met het museum gewerkt aan de formulering en uitvoering van een nieuw ledenwervingsplan. Daarbij dient allereerst goed gekeken te worden naar de redenen waarom mensen lid worden en hoe hier het beste op in gespeeld kan worden. Eenmaal ingezet zou dit plan moeten bijdragen

VRIENDEN VERENIGING VBL MUSEUM DE LAKENHAL

tot de eerder genoemde stabilisatie van het ledenaantal, maar ook tot meer diversiteit, door nieuwe leden aan te trekken uit uiteenlopende leeftijdsgroepen en van verschillende culturele achtergronden.

Tot slot dient gekeken te worden hoe de VBL zowel binnen Museum De Lakenhal als in de stad Leiden meer of beter kan samenwerken met andere vriendenverenigingen. Een voorbeeld is de samenwerking met de Vrienden van de Leidse Hortus (VLH), welke heeft geleid tot de Leidse Kunst en Natuurshow (LKNS, waarover verder meer). Door aan te sluiten bij bestaande initiatieven, of door nieuwe initiatieven te creëren, hopen we niet alleen een bijdrage te leveren aan de verbinding met stad en museum, maar ook meer zichtbaarheid te geven aan de VBL.

De doelstelling van het bestuur is dat het ledenbestand op lange termijn wat betreft grootte en samenstelling stabiel is. Dat is een noodzakelijk voorwaarde voor de continuïteit van onze vereniging én het welslagen van een goed aankoopbeleid ten behoeve van het museum.

3. Positie, missie en visie van het Museum

De Lakenhal; missie

Museum De Lakenhal maakt beeldende kunst, kunstnijverheid en geschiedenis in Leiden toegankelijk voor een breed publiek om te inspireren en een bijdrage te leveren aan persoonlijke ontwikkeling.

Het museum vervult deze missie door:

- Het verwerven, bewaren en presenteren van de verzamelingen beeldende kunst, kunstnijverheid en geschiedenis.
- Het presenteren van tentoonstellingen van (inter)nationaal belang op basis van Leidse bronnen.
- Het nastreven van museale vernieuwing door avontuurlijke, interdisciplinaire projecten te ontwikkelen, ook in samenwerking met externe partners.
- Het zoeken van een open dialoog met een breed samengesteld museumpubliek: het museum geeft informatie maar stimuleert bezoekers ook om eigen interpretaties en verhalen in te brengen.

Medewerkers van De Lakenhal brengen deze missie in praktijk door hun kennis van en passie voor beeldende kunst, kunstnijverheid en geschiedenis door middel van een inspirerende, leerzame en zo direct mogelijke interactie over te brengen aan het publiek. Zij werken daarbij volgens de normen en kwaliteitseisen die voor de museumbranche gelden en die zijn vastgelegd in richtlijnen van de Ethische Code voor Musea van het International Council of Museums (ICOM), van het Nederlands Museum Register en van de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed (ICN).

Tijdens de General Conference van het ICOM in Praag is op 24 augustus 2022 een nieuwe museumdefinitie aangenomen, die ook door Museum De Lakenhal wordt onderschreven. De nieuwe formulering luidt (officiële vertaling):

VRIENDEN VERENIGING VBL MUSEUM DE LAKENHAL

Een museum is een permanente instelling zonder winstoogmerk ten dienste van de samenleving die materieel en immaterieel erfgoed onderzoekt, verzamelt, conserveert, interpreteert en tentoonstelt. Musea staan open voor het publiek, zijn toegankelijk en inclusief, en bevorderen diversiteit en duurzaamheid. Ze opereren en communiceren ethisch, professioneel en met de participatie van gemeenschappen, en bieden gevarieerde ervaringen voor educatie, plezier, reflectie en het delen van kennis.

Visie

Museum De Lakenhal inspireert, verbindt en vernieuwt. Inspireren door de avontuurlijke, wetenschappelijke en visuele kwaliteit van tentoonstellingen, collectiepresentaties en bijzondere projecten. Vernieuwen door actief te experimenteren met nieuwe invalshoeken, publieksbenaderingen en presentatievormen. Verbinden door als eigentijds netwerkmuseum te opereren: samenwerkingsgericht, interactief en maatschappelijk betrokken, met een museaal aanbod voor een breed publiek, bestaande uit alle generaties. Daarnaast verbindt het museum heden en verleden door bezoekers te inspireren met oude en nieuwe gezichtspunten.

4. Aankoopbeleid – financiële middelen

Het bestuur is van oordeel dat het van belang is dat beleid wordt gehanteerd voor het inzetten van de financiële middelen van de VBL ten behoeve van aankopen van kunstvoorwerpen die aan De Lakenhal in bruikleen worden gegeven (waaronder begrepen het laten verrichten van restauraties aan werken die reeds in de collectie zijn). Het beleid bestaat erin dat hij aankopen ten behoeve van de collectie van het museum een aantal randvoorwaarden zal gelden:

- de geschiktheid en kwaliteit van het betreffende kunstwerk moet zodanig zijn dat het kwalificeert om permanent “op zaal” tentoon gesteld te worden. Met andere woorden, aankopen die in het depot van het museum terecht komen worden niet gezien als een waardevolle bijdrage door de VBL;
- werken die voorzien in een leemte in de collectie van het Museum genieten de voorkeur. Met de directie van het museum wordt overleg gevoerd over het collectiebeleid. Dit laatste is naar de mening van het bestuur zeer relevant: aankopen door de VBL moeten passen in de visie van het museum op de bestaande collectie en de uitbreidingswensen.

Het bestuur neemt ethische aspecten mee in het beleggingsbeleid.

Het bestuur voert een prudent financieel beleid dat past bij een vereniging, die reeds meer dan 100 jaar bestaat. Een belangrijk doel van het bestuur is het zorgvuldig inzetten van de aan haar toevertrouwde gelden.

Voor de vereniging zijn de belangrijkste bronnen van inkomsten lidmaatschaps gelden, giften, schenkingen en erfenissen.

VRIENDEN VERENIGING VBL MUSEUM DE LAKENHAL

In 2019 heeft de vereniging een groot geldbedrag gekregen uit de erfenis na het overlijden van mevrouw Carla van Steijn. Deze erfenis wordt matig defensief belegd, waarbij wel enige risico wordt genomen. De beleggingshorizon is daarbij minimaal 3 jaar. Voor het beleggen heeft het bestuur een externe professionele asset manager gemandateerd. De asset manager is tevens opgedragen bij de beleggingen ethische aspecten mee te nemen. Deze geeft aan dat ultimo 2021 de portefeuille een score heeft van 76 uit de 100 qua ESG performance op basis van de ratings die door derden worden gemonitord.

Voor de aankopen die de vereniging doet vanuit haar eigen vrij besteedbare vermogen heeft zij een limiet gezet op het geldbedrag dat per kunstwerk in totaal wordt betaald. De aankoop door de vereniging mag niet meer bedragen dan [25]% van haar vrij besteedbare vermogen zoals vastgesteld bij de laatste goedgekeurde jaarrekening. Bij hoge uitzondering én indien het een zeer belangrijk kunstwerk is voor de collectie van het museum kan dit percentage oplopen tot [40]%.

Een financieel gezonde vereniging kent een goede verhouding tussen enerzijds de kosten van de vereniging voor bijvoorbeeld toegangspassen, de jaarvergadering en aankopen van kunstwerken en anderzijds haar jaarlijkse inkomsten en vrij besteedbare vermogen. Door omstandigheden kan een boekjaar verlieslatend zijn. Mocht dit onverhoopt langer duren, is het bestuur genoodzaakt passende maatregelen te nemen.

Essentieel voor het voortbestaan van de vereniging is de continue aanwas van nieuwe leden.

5. LKNS

Na meermaals verschoven te zijn, kon op 17 juni 2022 dan toch eindelijk de eerste Leidse Kunst en Natuurshow (LKNS) doorgang vinden.

De LKNS werd georganiseerd door de Vrienden van de Leidse Hortus (VLH), Vereniging van Belangstellenden in Museum De Lakenhal (VBL) en de Stadsgehoorzaal Leiden (SGL).

Allereerst was deze voorstelling een eerbetoon aan Carla van Steijn (1925-2018). Mevrouw Van Steijn was lid van beide vriendenverenigingen en deze ontvingen in 2019 uit haar erfenis een beide grote gift. Daarnaast was de avond bedoeld als een aanvulling op het culturele leven van de stad Leiden, een excursie voor de donateurs van beide verenigingen en tot slot een uithangbord voor beiden verenigingen, om zo meer naamsbekendheid te krijgen en meer donateurs aan te trekken.

De eerste LKSN was een theater-talkshow met een mix van natuur, kunst, wetenschap, muziek en filosofie. Een avondje uit met inhoud! Op het programma stonden interviews, live muziek, een flitscollege, performances, een filosofische column en een animatie. De show werd gepresenteerd door Lucas de Man.

Alle organisatoren waren dik tevreden over de inhoud van en opkomst op de avond. Het idee is nu om van de LKNS een terugkerend evenement te maken, bijvoorbeeld om de twee jaar. Elke show zal een eigen invulling krijgen, maar steeds staat de relatie tussen kunst en natuur centraal, hoe die twee met elkaar

VRIENDEN VERENIGING VBL MUSEUM DE LAKENHAL

verbonden zijn en elkaar versterken. Wel zal er eerst goed gekeken moeten worden hoe de kosten beperkt kunnen worden (bijvoorbeeld door sponsoring), om de LKNS niet zozeer te laten drukken op de begrotingen van beiden verenigingen. Daarnaast moet worden nagedacht hoe de LKNS meer kan bijdragen aan de groei en verjonging van het ledenbestand van beide verenigingen.

6. Slot

De VBL heeft een lange bestaansgeschiedenis. Er zijn in de afgelopen decennia belangrijke bijdragen door de VBL aan het Museum De Lakenhal verleend - zowel materieel als immaterieel. Er is alle reden om daar met trots op terug te blikken. Het bestuur beoogt steeds een betrouwbare en stimulerende partner blijven voor het museum.